

ادبیات عمومی و سیاسی

هفته‌لق سیاسی ، علمی و ادبی غزته‌در

جلد : ۲

سنه : ۱ ۱۸ ذی الحجه ۱۳۳۵ هجری ابرتسی ۶ تشرین اول ۱۹۱۷ نومرو ۵-۳۶

سلیمان پاشا زاده سامی (سلیمان نسیب) بک ارتمال مؤسفی

بکتمزک اک بیوک اریاب جیتندن ، اک ای و اک ناموسلی ارکان عرفانندن و (ادبیات عمومی مجموعه سی) نك حاملرندن سلیمان پاشا زاده سامی بک استادمزک بوایرام ارتمالیله سرورمن غم و مانعه مبدل اولمشدر .

سامی بک مملکتی ، ملتی حقیقی بر عشق ، جدی بر ایمان ایله سه‌وردی . زمانزده فطین آدم چوقدر . لکن ، مع‌التأسف ای آدم آزدرد . ایشته سامی بک مرحوم بوزصره قلیله یه‌داخل ایدی . کندسی قدر ناموسکار ذوات طانیورز ؛ لکن آندن زیاده عقیف بر کیمسه بی بیلمیورز . سامی ، ایده‌آل صاحبی ایدی . احتراصات مادیه‌دن نفرته مفظور اولان استادمز غایه تصورانی اوغورینه هر شیئی فدا ایدیوردی . جداً متقی ، حق متورع اولان محب مفظورمزک صوک زمانزده فعالیتی (ملی تعلیم و تربیه جمعیتی) نك تکملاتنه معطوف اولمشدی .

سامی بک مرحومک (سلیمان نسیب) نام مستعاریلله نشر ایتدیکی دقیق و رقیق نشیده‌لرله (مثلاً کچن نسخه‌مزده مندرج « اردویه » عنوانلی شعر دلنشین ایله) ادبیات جدیده‌مزده پایه استادی بی احراز ایتدیکنی ذکر ایتمک بیله زانددرد .

سامی بک ، مشهور سلیمان پاشانک اوغلی اولوب باباسنه ، آنک خاطره مؤبده‌سنه بک مربوط ایدی .

بالجمله فضائل جامع و حائز اولان سامی بک هنوز اختیار دکلمکن غیوبت ابدیه‌سی حقیقه بر مصیبتدره مشارالیه ، بو مجموعه بی صورت فعلیه‌ده حمایه ایتکده ایدی . بناء علیه ، بو بیوک رفیقمزک ارتمالیله مجموعه‌مز ایکی قات مؤلدر . بو هفته کی نسخه‌مزده مندرج بر مقاله کندیسنه خطاباً یازلمشدی . سامی بک ، آکا جواب ویره‌جک و مطبوعاً‌مزده بر مباحثه علمیه‌یه اسبب اوله‌جقدی . لکن ، افسوس ! سؤالز جوابسز قالمق محرومیتنه اوغریبور .

سامی بک مکتب ملکیده‌ده جدی بر تعلیم و تربیه کوردکنی صکره معارفه انتساب ایتش و اوزون مدت جزائر بحر سفید ، خداوندکار ولایتلری معارف مدیریترنده ، دارالفنون مدیریترنده ، مجلس معارف و تألیف و ترجمه هیئت اعضاقلرنده بولونمشدی . دور سابقده سامی بک مرحوم بالخاصه دوچار غدر اولمشدی . سامی بک وفاتی طولانیسیله مشارالیه بک محترم ایکی همشیره‌سنی ، زاده عنرم واجتهادی اولان (ملی تعلیم و تربیه جمعیتی) نی و مجموعه‌مزنی شایسته تعزیت کورورز .

ترک کرک منشاه دائر

تاریخ عثمانی یازانلره تورک کرک اصلی حقیقده
معلومات ابتداییه اولقی اوزره یادکارمدر .

ادبیات عمومیه مجموعه سنک ۳۱ نومرولی نسخه سیله « تورک کرک اصلی » حقیقده کوچولک بر
بر مقاله نشر ایلمش ایدم . بعض ذوات طرفندن عثمانیلر ایچون پک مهم اولان بو مسئله حقیقده
داها زیاده معلومات اعطاسی تکلیف ایدلسی اوزرینه بو مقاله نیک دخی تهریرینه لزوم کورلدی .
فرانسجه دردست اکیال اولان « عرق ایضک بابالری اولان اسکی تورک کرک » نام اثر مننده
تورک عرقیله لسانی حقیقده معلومات مفصلا موجود ایسه ده بالجمله اوراقم ایله کتابلرم مع التأسف
نردمده بولمیدیفندن بو مقباله ده خاطرده قاله بیلن معلوماتی مختصر اوله رق یازمغه مجبور اولدیغی
اعتداراً بیان ایلدیم . بوراده سردایلدیکمز مواد اساسیه بی مؤلفلر من عریض وعمیق تدقیق و تفصیل
ایده بیلیرلر . آنهقی شونی دخی علاوه ایچکه لزوم کورورزکه کرک تورک کرک اصلی و کرک تورک
لسانی حقیقده بو کونه قدر اوروبایلیر طرفندن نشر اولونان آثاردن مأخذ اوله رق ذره قدر
فائده من اوله مادی؛ چونکه، افکار من و حقیقت حال اوروبایلیرجه بویابده موجود اولان معلوماتک
تمامیله هکسیدر . بناء علیه اکیال نواقص ایچون یالکز کندی آثار قدیمه منزه مراجعت ایلمکدن
باشقه چاره یوقدر .

فی الحقیقه اوروبایلیر تورک لری کندی لرینک منسوب اولدقلری عرقه داخل ایتزلر و تصنیف آلسنه ده
دخی تورکجه بی کندی لسانلر من تمامیله تفریق ایدرلر . اوروبایلیر کندی عرقلرینه « عرق ایض »،
« هند و اوروپا عرقی »، « آریلر عرقی » و یاخود « قافقاس عرقی » و لسانلرینه دخی « السنه
متحول الاصل » *Langues à flexion* ناملری ویردکلری حالده تورک عرقه عرق اصفر دنی آزمه،
مه لز « موغول عرقی » و یاخود « عرق تورانی » و تورکجه بی دخی چین لسانه یا قلاش دیریلان
« لسان التصاقی » *Langue agglutinante* ناملری ویرورلر . بز ایسه بو فکرک تمامیله ضدی
اوله رق حقیقت حال اولقی اوزره تورک لری عرق اصفر ایله هیچ بر مناسبتی اولمسنزین عرق ایضه
ادخال ایلمکدن باشقه اسکی تورک لری بو عرقک بابالری یعنی تورک لری عرق ایضه منسوب اقوامک
ایک قدیمی و تورکجه بی دخی اقوام مذکورهنک لسانلریله مقارنت تامه سی اولدینی حالده آنلرک ای
قدیمی عد ایلمکده و مدعای منی تاریخ، جغرافیا و لسان کی متین اساسلره استناداً اثبات ایتمکده یز .
تاریخ نقطه نظرندن باقلدقده بالجمله مال قدیمه نیک تورک لری طانیدقلری کورولور . تاریخ ایچون
ایک قدیم بر مأخذ اولان تورانده [۱] تورک لری « طوغارما » *Togharma* نامیله ذکر ایلمشدر .
بو کله نیک اصلی (طوغارما) *Torgharma* اولدیغنه و «ر» حرفنک مرور زمان ایله دوشدیکنه
هیچ شبهه یوقدر . « طوغار » *Torghar* (طورق ارلری) یعنی (تورک ارلری) دیمک اولوب
« ما » زائد بر لفظ عبرانیدر .

روما مؤلفیندن « بلین » *Pline* ایله « پومپونیوس مه لا » *Pomponius Mela* « تورقاق »
Turcaque نامی استعمال ایلمشدر .

[۱] اسکی تورکجه ده « توره » و لسان عبرانیده « تورات » (قانون) و (نظام) دیمکدر .

مؤرخین یونانیہ دن مشہور « ہرودوت » Herodote « تورگیوس » Tourgiouos تعبیری قولاً مشہور .

چینیلر « توکو » Tuku کلمہ سنی استعمال ایشلردر کہ چین لسانندہ «ر» حرفی بولمیدنی ایچون بو کلمہ نك اصلی شہسز « تورکو » در .

« تورك » کلمہ سی (طاغلی) دیمکدر بو علمك ايك قدیم صورت تلفظی « طورق » Tork وایکنجی درجہ دہ قدیم صورت تلفظی « تورق » Tourk در ، چونکہ « ق » و « ك » حرفلری اسکی تورکجہ دہ « لی » معناسنہ اولہرق ادات نسبتدر و « طور » tor ویا « تور » [۲] tour لفظی (طاغ) و (یوکسک بر) دیمکدر .

اسکی تورکلرک وطنی مہد بشریت اولان آسیا وسطی طاغلری و یوکسک یایلایدر . بو قطعہ واسعہ نك اسمی تلفظ ترکی اوزرہ « طورانق » Torank ویا « طوران » Toran ، « تورانق » Tourank ویا « توران » Touran و تلفظ عربی و فارسی اوزرہ « توران » Tôuran درکہ (طاغلق بر) و (یوکسک محل) دیمکدر ، چونکہ « آنق » و « ان » لفظی ادات اسم مکاندر . نتہ کیم لسان عثمانیدہ توزلی برہ « توزان » دیرلر .

زمانہ زده اوروپا لیرجہ بو حوالیہ « ترکستان شرقی » تسمیہ اولنور .

بناء علیہ « تورک » ایله « توران » کلمہ لرینک اصلری بردر .

« ق » و « ك » حرفلرینک تورکجہ دہ ادات نسبت اولہرق قولانلاقلرینہ دائر آتیدہ برجوق مثالر ذکر اولنہ جغندی بورادہ یالکز علم اولہرق : « تونک » Tunā ، « سوفداق » Soghdak ، ایرق « Irk » و « بوشناق » Bochnak کلمہ لری ذکر اولنور کہ بولردن برنجیسی خالص تورک اولان « تون » Tun یعنی « دون » Don قازاقلری ، ایکنجیسی سفدیلر ، اوچنجیسی خوارزم تورکلری یعنی (اووہ) دیمک اولان « ایر » تورکلری [۳] و دردنجیسی بوسنہ لی دیمکدر .

طاغلق اولان تورانہ مقابل بوقطعہ ایله بحر خزر [تورکجہ دہ « خارار دہ کزی »] آراسندہ بولونان و فارسیدہ خوارزم تسمیہ اولنان منحصطیرلر و اووہ لره اسکی تورکجہ دہ « ایرانق » Irauk ، « ایران » Iran و یاخود « ایراق » Irak تسمیہ اولنور ایدی . (طاغ) معناسنہ اولان « طور » tor کلمہ سنہ مقابل « ایر کلمہ سی (اووہ) دیمکدر . « عراق » کلمہ سی « ایراق » تورک کلمہ سنک عربی و « ایران » فارسی کلمہ سی دخی تورکجہ « ایران » کلمہ سندن مأخوذدر . آسیادہ اوچ عراق وارددر : عراق ترکی ، عراق عجم و عراق عرب . عراق ترکیہ فارسیدہ « خوارزم » دیرلرکہ (زمین خوار) دیمکدر .

زمانہ زده اوروپا لیرجہ بو خطہ یہ ترکستان غربی تسمیہ اولنور .

خطہ مذکورہ تورکلری دفعات ایله بوتون جہستان یعنی « پارس » ویا « فارس » قطعہ سنی فتح ایتمش اولدقلری ایچون « حکومت ایرانہ » و « ایرانیلر » نامی اوائلدہ جملردن زیادہ بو تورکلرہ ویریلیر ایدی . مابعدی وارددر

مقاعد ارکان حربیہ فراتی

انور

[۲] طور سینا .

[۳] اوائلدہ بحر خزرک بر اسمی « ایرقلر دہ کزی » [Mer Hircanienne] ایدی .